ಕನ್ನಡ ಸಾಹಿತ್ಯದಲ್ಲಿ ಆಧುನಿಕೋತ್ತರ ಕಾಲದ ಸ್ತ್ರೀವಾದಿ ಸಂವೇದನೆಯ ನೆಲೆಗಳು

ಸಾಗರ ಎಸ್. ಪಾಟೀಲ

ಉಪನ್ಯಾಸಕರು, ಕನ್ನಡ ವಿಭಾಗ, ಎಸ್.ಎಸ್.ಎನ್ ಕಲಾ ಹಾಗೂ ವಾಣಿಜ್ಯ ಮಹಾವಿದ್ಯಾಲಯ, ಹುಕ್ಕೇರಿ.

DOI: https://doi.org/10.5281/zenodo.18701148

ABSTRACT:

ಕನ್ನಡ ಸಾಹಿತ್ಯವು ತನ್ನ ಬಹುಶತಮಾನಗಳ ಇತಿಹಾಸದಲ್ಲಿ ಅನೇಕ ಸಾಮಾಜಿಕ, ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ಮತ್ತು ರಾಜಕೀಯ ಪರಿವರ್ತನೆಗಳಿಗೆ ಸ್ಪಂದಿಸಿದೆ. ಈ ಪರಿವರ್ತನೆಗಳಲ್ಲಿ ಸ್ತ್ರೀಪರ ಚಿಂತನೆಗಳು ಮತ್ತು ಮಹಿಳಾ ಅನುಭವಗಳ ಪ್ರತಿಬಿಂಬನೆ ಅತ್ಯಂತ ಮಹತ್ವವನ್ನು ಪಡೆದಿವೆ. ವಿಶೇಷವಾಗಿ, ಇಪ್ಪತ್ತನೇ ಶತಮಾನದ ಕೊನೆಯ ಭಾಗದಿಂದ ಆರಂಭವಾದ ಆಧುನಿಕೋತ್ತರ (ಪೋಸ್ಟ್ ಮಾಡರ್ನ್) ಸ್ತ್ರೀವಾದಿ ಸಂವೇದನೆಗಳು ಕನ್ನಡ ಸಾಹಿತ್ಯದಲ್ಲಿ ಹೊಸ ಆಯಾಮಗಳನ್ನು ತಂದಿವೆ. ಈ ಸಂವೇದನೆಗಳು ಕೇವಲ ಮಹಿಳೆಯರ ಶೋಷಣೆ ಮತ್ತು ಅನ್ಯಾಯಗಳ ವಿರುದ್ಧವಾದ ಧ್ವನಿಯಾಗಿರದೆ, ಮಹಿಳೆಯರ ವೈಯಕ್ತಿಕ, ಸಾಮಾಜಿಕ, ದೈಹಿಕ, ಲೈಂಗಿಕ ಮತ್ತು ಆರ್ಥಿಕ ಅನುಭವಗಳ ಸೂಕ್ಷ್ಮ ಚಿತ್ರಣವನ್ನು ನೀಡುತ್ತಿವೆ. ಇವು ಪಾಶ್ಚಾತ್ಯ ಸಿದ್ಧಾಂತಗಳ ಪ್ರಭಾವವನ್ನು ಸ್ಥಳೀಯ ಪರಂಪರೆಗಳೊಂದಿಗೆ ಸಂಯೋಜಿಸಿ, ಕನ್ನಡದ ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ನೆಲೆಯಲ್ಲಿ ವಿಶಿಷ್ಟವಾದ ಸ್ತ್ರೀಪರ ಧ್ವನಿಯನ್ನು ರೂಪಿಸುತ್ತಿವೆ.

KEYWORDS:

ಆಧುನಿಕೋತ್ತರ ಸ್ತ್ರೀವಾದ, ಸಾಮಾಜಿಕ ನಿರ್ಮಿತಿ, ಬಹುಧ್ವನಿ, ಶಕ್ತಿ–ಭಾಷೆ, ಅಂತರಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕತೆ, ಮಹಿಳಾ ಅನುಭವ, ಶೋಷಣೆ.

ಆಧುನಿಕೋತ್ತರ ಸ್ತ್ರೀವಾದವು (Postmodern Feminism) ಸ್ತ್ರೀವಾದದ ಒಂದು ವಿಶಿಷ್ಟ ಶಾಖೆಯಾಗಿದ್ದು, ಪಿತೃಪ್ರಧಾನ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯು ರೂಪಿಸಿದ ಲಿಂಗ, ಗುರುತು, ಶಕ್ತಿ, ಭಾಷೆ ಮತ್ತು ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ಮೌಲ್ಯಗಳನ್ನೇ ಪ್ರಶ್ನಿಸುತ್ತದೆ. ಇದು ಸ್ತ್ರೀಪರ ಚಿಂತನೆಗಳನ್ನು ಒಂದೇ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ನಿರ್ಧರಿಸುವ ಬದಲು, ಮಹಿಳೆಯರ ವೈವಿಧ್ಯಮಯ ಅನುಭವಗಳನ್ನು, ಅವರ ಗುರುತುಗಳ ಅನೇಕ ಆಯಾಮಗಳನ್ನು ಮತ್ತು ಸಮಾಜದ ವಿವಿಧ ಶಕ್ತಿಸಂಬಂಧಗಳನ್ನು ಅನಾವರಣಗೊಳಿಸುತ್ತದೆ. ಆಧುನಿಕೋತ್ತರ ಚಿಂತನೆಗಳು ಸತ್ಯ, ನೈತಿಕತೆ, ಗುರುತು, ಭಾಷೆ ಇವುಗಳ ನಿರ್ದಿಷ್ಟತೆಯನ್ನು ಪ್ರಶ್ನಿಸಿ, ಬಹುತ್ವ, ಅನಿಶ್ಚಿತತೆ ಮತ್ತು ವೈಯಕ್ತಿಕ ಅನುಭವಗಳ ಮಹತ್ವವನ್ನು ಒತ್ತಿ ಹೇಳುತ್ತವೆ. ಪಾಶ್ಚಾತ್ಯ ತತ್ವಜ್ಞಾನಿಗಳಾದ ಜಾಕ್ವೆಸ್ ಡೆರಿಡಾ, ಮೈಕೆಲ್ ಫೌಕಾಲ್ಟ್, ಜುಡಿತ್ ಬಟ್ಲರ್, ಲೂಸ್ ಇರಿಗರೇ, ಜೂಲಿಯಾ ಕ್ರಿಸ್ಟೇವಾ ಮುಂತಾದವರ ಚಿಂತನೆಗಳು ಆಧುನಿಕೋತ್ತರ ಸ್ತ್ರೀವಾದದ ತಾತ್ವಿಕ ನೆಲೆಯಲ್ಲಿ ಪ್ರಮುಖವಾಗಿವೆ. ಇವರು ಲಿಂಗ ಗುರುತು, ಶಕ್ತಿ ಸಂಬಂಧಗಳು, ಭಾಷೆಯ ನಿರ್ಮಿತಿಯು ಹೇಗೆ ಮಹಿಳೆಯರ ಅನುಭವಗಳನ್ನು ರೂಪಿಸುತ್ತದೆ ಎಂಬುದನ್ನು ವಿಶ್ಲೇಷಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಜುಡಿತ್ ಬಟ್ಲರ್ ಅವರ "Gender Trouble" ಕೃತಿಯಲ್ಲಿ ಲಿಂಗವು ನೈಜವಾದದ್ದು ಅಲ್ಲ, ಅದು ನಿರಂತರವಾಗಿ ಸಂಭಾಷಣೆಯಾಗುವ ಸಾಮಾಜಿಕ ನಿರ್ಮಿತಿಯಾಗಿದೆ ಎಂಬ ವಾದವನ್ನು ಮುಂದಿಟ್ಟಿದ್ದಾರೆ.

ಕನ್ನಡ ಸಾಹಿತ್ಯದಲ್ಲಿ ಆಧುನಿಕೋತ್ತರ ಸ್ತ್ರೀವಾದವು ಪಾಶ್ಚಾತ್ಯ ಸಿದ್ಧಾಂತಗಳ ಪ್ರಭಾವವನ್ನು ಸ್ಥಳೀಯ ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ಪರಂಪರೆಗಳೊಂದಿಗೆ ಸಂಯೋಜಿಸಿ, ಮಹಿಳೆಯರ ವೈಯಕ್ತಿಕ ಮತ್ತು ಸಾಮಾಜಿಕ ಅನುಭವಗಳ ವಿಶಿಷ್ಟ ಚಿತ್ರಣವನ್ನು ನೀಡುತ್ತದೆ. ಕನ್ನಡದಲ್ಲಿ ಮಹಿಳಾ ಸಾಹಿತ್ಯದ ಪ್ರಾರಂಭವನ್ನು 12ನೇ ಶತಮಾನದಲ್ಲಿ ಅಕ್ಕಮಹಾದೇವಿ, ಗಂಗಮ್ಮ, ನೀಲಾಂಬಿಕೆ, ಸೂಳೆ ಸಂಕವ್ವೆ ಮುಂತಾದ ವಚನಕಾರ್ತಿಯರು ರೂಪಿಸಿದರು. ಇವರು ತಮ್ಮ ವಚನಗಳಲ್ಲಿ ಲಿಂಗ, ಜಾತಿ, ಧರ್ಮ, ಪಿತೃಪ್ರಧಾನ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯ ವಿರುದ್ಧ ಧ್ವನಿ ಎತ್ತಿದರು. ಈ ವಚನ ಸಾಹಿತ್ಯವು ಮಹಿಳೆಯರ ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯ, ಆತ್ಮವಿಶ್ವಾಸ ಮತ್ತು ಸಾಮಾಜಿಕ ಸಮಾನತೆಯ ಮೊದಲ ಹೆಜ್ಜೆ ಎಂದು ಪರಿಗಣಿಸಬಹುದು.

19ನೇ ಶತಮಾನದಿಂದ ಮಹಿಳೆಯರು ಶಿಕ್ಷಣ, ಉದ್ಯೋಗ, ಸಾಮಾಜಿಕ ಚಳವಳಿಗಳ ಮೂಲಕ ಸಾಹಿತ್ಯದಲ್ಲಿ ತಮ್ಮ ಧ್ವನಿಯನ್ನು ಹೆಚ್ಚಿಸಿದರು. ತಿರುಮಲಾಂಬ, ಆರ್. ಕಲ್ಯಾಣಮ್ಮ, ಶಾಮಲಾದೇವಿ ಬೆಳಗಾಂವಕರ, ಶಾಂತಾ ನೀಲಾರ ಮುಂತಾದವರು ಮಹಿಳಾ ಶಿಕ್ಷಣ, ಸಮಾನತೆ, ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯ, ದಾಂಪತ್ಯ, ಗೃಹಜೀವನ ಮುಂತಾದ ವಿಷಯಗಳನ್ನು ತಮ್ಮ ಬರಹಗಳಲ್ಲಿ ಅನಾವರಣಗೊಳಿಸಿದರು.

ಎಪ್ಪತ್ತರ ಮತ್ತು ಎಂಬತ್ತರ ದಶಕಗಳಲ್ಲಿ ದಲಿತ, ಬಂಡಾಯ, ನವ್ಯ ಸಾಹಿತ್ಯದ ಪ್ರಭಾವದಿಂದ ಮಹಿಳಾ ಧ್ವನಿ ಮತ್ತಷ್ಟು ಪ್ರಬಲವಾಯಿತು. ಈ ಹಂತದಲ್ಲಿ ಮಹಿಳೆಯರ ವೈಯಕ್ತಿಕ ಅನುಭವ, ದೇಹ, ಲೈಂಗಿಕತೆ, ದಾಂಪತ್ಯ, ಕೆಲಸ, ಧರ್ಮ, ಜಾತಿ, ಪೌರಾಣಿಕತೆ ಮುಂತಾದ ವಿಷಯಗಳು ಸಾಹಿತ್ಯದಲ್ಲಿ ಕೇಂದ್ರಸ್ಥಾನ ಪಡೆದವು. ದಲಿತ ಮತ್ತು ಅಲ್ಪಸಂಖ್ಯಾತರ ಮಹಿಳಾ ಲೇಖಕಿಯರು ತಮ್ಮ ಸಮುದಾಯದ ಅನುಭವಗಳನ್ನು, ಶೋಷಣೆಯನ್ನು, ಪ್ರತಿರೋಧವನ್ನು ಸಾಹಿತ್ಯದಲ್ಲಿ ಪ್ರತಿಬಿಂಬಿಸುವುದರೊಂದಿಗೆ ಅನಾವರಣಗೊಳಿಸಿದ್ದಾರೆ.

ಆಧುನಿಕೋತ್ತರ ಸ್ತ್ರೀವಾದದ ಸಂವೇದನೆಯ ನೆಲೆಗಳು:

- ಲಿಂಗ ಮತ್ತು ಗುರುತು: ಲಿಂಗವು ನೈಜವಾದದ್ದು ಅಲ್ಲ, ಅದು ಭಾಷೆ, ಸಂಸ್ಕೃತಿ ಮತ್ತು ಸಮಾಜದ ಮೂಲಕ ನಿರಂತರವಾಗಿ ನಿರ್ಮಿತವಾಗುತ್ತದೆ. ಮಹಿಳೆಯರ ಅನುಭವಗಳು

ಒಂದೇ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ನಿರ್ಧಾರವಾಗುವುದಿಲ್ಲ ಅವು ವೈವಿಧ್ಯಮಯವಾಗಿವೆ.

- ಭಾಷೆ ಮತ್ತು ಶಕ್ತಿ: ಭಾಷೆಯು ಶಕ್ತಿಯ ಒಂದು ರೂಪ. ಮಹಿಳೆಯರ ದೇಹ, ಅನುಭವ, ಗುರುತು ಇವುಗಳ ಅರ್ಥವನ್ನು ಭಾಷೆ ಮತ್ತು ಸಂಸ್ಕೃತಿಯ ಮೂಲಕ ನಿರಂತರವಾಗಿ ರೂಪಿಸಲಾಗುತ್ತದೆ. ಇದನ್ನು ಪ್ರಶ್ನಿಸುವುದು ಸ್ತ್ರೀಪರ ಚಿಂತನೆಯ ಮುಖ್ಯ ಭಾಗವಾಗಿದೆ.
- ಪಿತೃಪ್ರಧಾನ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯ ವಿರೋಧ: ಪಿತೃಪ್ರಧಾನ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯು ಮಹಿಳೆಯರನ್ನು ಎರಡನೇ ಸ್ಥಾನಕ್ಕೆ ತಳ್ಳುತ್ತದೆ. ಆಧುನಿಕೋತ್ತರ ಸ್ತ್ರೀವಾದವು ಈ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯ ಮೂಲಭೂತ ಅಂಶಗಳನ್ನು ಪ್ರಶ್ನಿಸಿ ಸಮಾನತೆಗಾಗಿ ಹೋರಾಟವನ್ನು ಮುಂದುವರಿಸುತ್ತದೆ.
- ಅಂತರಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕತೆ ಮತ್ತು ಬಹುಧ್ವನಿ: ಮಹಿಳೆಯರ ಧ್ವನಿಗಳು ಜಾತಿ, ವರ್ಗ, ಧರ್ಮ, ಭಾಷೆ, ಪ್ರದೇಶ ಮುಂತಾದ ಅಂಶಗಳ ಮೂಲಕ ವಿಭಿನ್ನವಾಗಿವೆ. ಈ ವೈವಿಧ್ಯವನ್ನು ಒಪ್ಪಿಕೊಳ್ಳುವುದು ಮತ್ತು ಪ್ರತಿಬಿಂಬಿಸುವುದು ಆಧುನಿಕೋತ್ತರ ಸ್ತ್ರೀವಾದದ ಪ್ರಮುಖ ಲಕ್ಷಣವಾಗಿದೆ. ಈ ಹಿನ್ನೆಲೆಯಲ್ಲಿ ಅನೇಕ ಸ್ತ್ರೀಯರು ತಮ್ಮ ಕೃತಿಗಳ ಮೂಲಕ ತಮ್ಮನ್ನು ಬಹುತ್ವದ ನೆಲೆಯಾಗಿಸಿಕೊಳ್ಳಲು ಸಾಹಿತ್ಯ ಎಂಬ ಮಾಧ್ಯಮದ ಮೂಲಕ ಸಂವೇದನೆಯ ನೆಲೆಯನ್ನು ಕಂಡುಕೊಳ್ಳಲು ಮುಂದಾದರು.

ಕನ್ನಡದ ಪ್ರಮುಖ ಆಧುನಿಕೋತ್ತರ ಸ್ತ್ರೀವಾದಿ ಲೇಖಕರು ಮತ್ತು ಅವರ ಕೃತಿಗಳು

ಲೇಖಕಿ ಹೆಸರು	ಕೃತಿ ಶೀರ್ಷಿಕೆ	ವರ್ಷ	ಪ್ರಕಾರ	ಮುಖ್ಯ ವಿಷಯ
ವೀಣಾ ಶಾಂತೇಶ್ವರ	ಗಂಡಸರು	1978	ಕಾದಂಬರಿ	ಸ್ತ್ರೀ ಶೋಷಣೆ, ಲಿಂಗ ಸಮಾನತೆ
ಅನುಪಮಾ ನಿರಂಜನ	ಮಾಧವಿ	1976	ಕಾದಂಬರಿ	ಸ್ತ್ರೀ ಆತ್ಮವಿಶ್ವಾಸ, ಸಮಾಜದ ನಿರೀಕ್ಷೆಗಳು
ಎನ್.ವಿ. ಭಾಗ್ಯಲಕ್ಷ್ಮಿ	ಬೆರಳ ಸಂದಿಯ ಬದುಕು	1976	ಕವನ ಸಂಕಲನ	ಮಹಿಳಾ ಜೀವನದ ಸಂಕೀರ್ಣತೆ
ಶಾಂತಾ ಜಗದೀಶ್	ಎರಡು ಸೆಳೆ	1977	ಕಾದಂಬರಿ	ಮಹಿಳಾ ಸಂಬಂಧಗಳ ವಿಶ್ಲೇಷಣೆ
ಕೊಪ್ಪಲಮನೆ ವಿಜಯಲಕ್ಷ್ಮಿ	ಕೆಂಪು ಹೂ	1978	ಕವನ ಸಂಕಲನ	ಮಹಿಳಾ ಅನುಭವಗಳ ಸೂಕ್ಷ್ಮ ಚಿತ್ರಣ
ಶಾಂತಾದೇವಿ ಕಣವಿ	ಬಯಲು ಆಲಯ, ಜಾತ್ರೆ ಮುಗಿದಿತ್ತು	1970s	ಕಥಾ ಸಂಕಲನ	ಗ್ರಾಮೀಣ ಮಹಿಳೆಯರ ಜೀವನದ ಚಿತ್ರಣ
ಗೀತಾ ನಾಗಭೂಷಣ	ಹಸಿ ಮಾಂಸ ಮತ್ತು ಹದ್ದುಗಳು	1980s	ಕಥಾ ಸಂಕಲನ	ದಲಿತ ಮಹಿಳೆಯರ ಶೋಷಣೆ
ಬಿ.ಟಿ. ಲಲಿತಾ ನಾಯಕ್	ಹಬ್ಬ ಮತ್ತು ಬಲಿ	1980s	ಕಥಾ ಸಂಕಲನ	ಕೆಳವರ್ಗದ ಮಹಿಳೆಯರ ಜೀವನ
ವೈದೇಹಿ	ಅಸ್ಪೃಶ್ಯರು	1990s	ಕಥಾ ಸಂಕಲನ	ಸ್ತ್ರೀ ಶೋಷಣೆ, ದಲಿತ ಮಹಿಳೆಯರ ಅನುಭವಗಳು

ವಿಜಯಾ	ಎಲ್ಲಿದ್ದೇವೆ ನಾವು ಎಲ್ಲಿದ್ದೇವೆ	1980s	ನಾಟಕ	ಲಿಂಗ ತಾರತಮ್ಯ, ಶಿಕ್ಷಣ
ಸಾರಾ ಅಬೂಬಕರ್	ಚಂದ್ರಗಿರಿಯ ತೀರದಲ್ಲಿ	1980s	ಕಾದಂಬರಿ	ಮುಸ್ಲಿಂ ಮಹಿಳೆಯರ ಶೋಷಣೆ
ಬಾನು ಮುಷ್ತಾಕ್	ಹಸೀನಾ ಮತ್ತು ಇತರ ಕಥೆಗಳು, ಹಾರ್ಟ್ ಲ್ಯಾಂಪ್	2023–25	ಕಥಾ ಸಂಕಲನ	ಮುಸ್ಲಿಂ ಮಹಿಳೆಯರ ಧ್ವನಿ, ಸಾಮಾಜಿಕ ನ್ಯಾಯ
ಡಾ. ಕಮಲಾ ಹಂಪನಾ	ಬಿತ್ತರ (ಆಯ್ದ ಲೇಖನಗಳು)	1998	ಲೇಖನ ಸಂಕಲನ	ಸ್ತ್ರೀಪರ ಚಿಂತನೆಗಳು, ಮಹಿಳಾ ಅನುಭವಗಳ ಪ್ರತಿಬಿಂಬನೆ
ಗೀತಾ ನಾಗಭೂಷಣ	ಹಸಿಮಾಂಸ ಮತ್ತು ಹದ್ದುಗಳು	1998	ಲೇಖನ ಸಂಕಲನ	ಮಹಿಳಾ ದೇಹ, ಲೈಂಗಿಕತೆ, ಗೃಹ ಜೀವನದ ವಿಶ್ಲೇಷಣೆ
ಬಿ.ಟಿ. ಲಲಿತಾ ನಾಯಕ್	ಸಮಗ್ರ ಸಾಹಿತ್ಯ ಸಂಪುಟಗಳು	2018	ಕಾವ್ಯ, ಕಥೆ	ಸ್ತ್ರೀಪರ ನೋಟ, ದಲಿತ ಮಹಿಳಾ ಧ್ವನಿ
ತೇಜಸ್ವಿನಿ ನಿರಂಜನ	ಸ್ತ್ರೀವಾದಿ ಸಾಹಿತ್ಯ ವಿಮರ್ಶೆ	1994	ವಿಮರ್ಶೆ	ಸ್ತ್ರೀಪರ ಚಿಂತನೆಗಳ ವಿಶ್ಲೇಷಣೆ
ಬಿ.ಎನ್. ಸುಮಿತ್ರಾಬಾಯಿ	ಸ್ತ್ರೀವಾದಿ ಪ್ರವೇಶಿಕೆ	1995	ವಿಮರ್ಶೆ	ಸ್ತ್ರೀಪರ ಚಿಂತನೆಗೆ ಪರಿಚಯಾತ್ಮಕ ಗ್ರಂಥ
ಡಾ. ಧರಣೀದೇವಿ ಮಾಲಗತ್ತಿ	ಕನ್ನಡ ಸಾಹಿತ್ಯದಲ್ಲಿ ಸ್ತ್ರೀವಾದ	2010	ವಿಮರ್ಶೆ	ಕನ್ನಡದ ಸ್ತ್ರೀಪರ ಚಿಂತನೆಗಳ ವಿಶ್ಲೇಷಣೆ

ಇದು ಆಧುನಿಕೋತ್ತರ ಸ್ತ್ರೀಪರ ಚಿಂತನೆಗಳ ವೈವಿಧ್ಯವನ್ನು, ಲೇಖಕರ ವೈಯಕ್ತಿಕ ಅನುಭವ, ಸಾಮಾಜಿಕ ಹಿನ್ನೆಲೆ, ಧರ್ಮ, ಜಾತಿ, ಪ್ರದೇಶ ಮುಂತಾದ ಅಂಶಗಳನ್ನು ಪ್ರತಿಬಿಂಬಿಸುತ್ತದೆ.

ಕನ್ನಡ ಸಾಹಿತ್ಯದ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಅನೇಕ ಸ್ತ್ರೀವಾದಿಗಳ ಸಾಹಿತ್ಯವು ಸಾಮಾಜಿಕ, ಆರ್ಥಿಕ, ರಾಜಕೀಯ, ಶೈಕ್ಷಣಿಕ, ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ಅಂಶಗಳನ್ನೊಳಗೊಂಡು ಸಾಮಾಜಿಕ ಸ್ತರಮೂಲವನ್ನು ಗುರುತಿಸುತ್ತಾ ಬಂದಿದ್ದರು. ಕೆಲವು ಸಾಹಿತ್ಯದೊಳಗೂ ಬದಲಾವಣೆಯಾಗಿರುವುದು ಕಾಣುತ್ತೇವೆ. ಸಂವೇದನಾತ್ಮಕತೆ, ಆತ್ಮಕಥನ ಶೈಲಿ, ನೇರವಾದ, ನಿರ್ಭಯ ಭಾಷೆ, ಮಹಿಳೆಯರ ದೇಹ, ದಾಂಪತ್ಯ, ಲೈಂಗಿಕತೆ, ಮನಸ್ಸಿನ ಆಳ, ಸಾಮಾಜಿಕ ಸಂಬಂಧಗಳು ಮುಂತಾದವುಗಳನ್ನು ನೇರವಾಗಿ, ಮುಕ್ತವಾದ ಅಭಿವ್ಯಕ್ತಿ ಶೈಲಿ ಭಾಷಾ ಶೈಲಿಯಲ್ಲಿ ಹೆಚ್ಚಾಗಿದೆ. ಅಲ್ಲದೆ ಆತ್ಮಕಥನ, ಸಂವಾದಾತ್ಮಕ ಕಥನ, ಬಹುಧ್ವನಿ, ಪೌರಾಣಿಕ ಪುನರ್ ವ್ಯಾಖ್ಯಾನ, ಪರಾಕಲ್ಪನೆ, ಕಾಲದ ಅವ್ಯವಸ್ಥೆ, ಪುನರಾವರ್ತನೆ, ವಿಡಂಬನೆ, ಮುಂತಾದ ಕಥನ ತಂತ್ರಗಳು ಬಳಕೆಯಾಗಿವೆ. ಅದೇ ರೀತಿ ಮಹಿಳೆಯರ ಸ್ವರವು ಕೇಂದ್ರಸ್ಥಾನ ಪಡೆದಿದೆ. ಪುರುಷರ ದೃಷ್ಟಿಕೋನವನ್ನು ಪ್ರಶ್ನಿಸುವ, ಮಹಿಳೆಯರ ಸ್ವಂತ ಅನುಭವ, ಭಾವನೆ, ದೇಹ, ಮನಸ್ಸು, ಸಮಾಜದ ನಿರೀಕ್ಷೆಗಳಿಗೆ ಪ್ರತಿರೋಧಿಸುವ ಧ್ವನಿ ಹೆಚ್ಚಾಗಿದೆ. ದಲಿತ, ಮುಸ್ಲಿಂ, ಅಲ್ಪಸಂಖ್ಯಾತ ಮಹಿಳೆಯರ ಧ್ವನಿಗಳು ಸ್ವರ ಮತ್ತು ವಾಚಕತೆ ವಿಶೇಷವಾಗಿ ಪ್ರಬಲವಾಗಿವೆ. ಹಾಗೆಯೆ

ಪಾಶ್ಚಾತ್ಯ ಸಿದ್ಧಾಂತಗಳ ಪ್ರಭಾವದಿಂದ ಕಥನ ಶೈಲಿಯಲ್ಲಿ ಪ್ರಯೋಗ, ಭಾಷೆಯೊಂದಿಗೆ ಹೋರಾಟ, ಪ್ರಾಮಾಣಿಕ ಅನಿಸಿಕೆ, ಸ್ವತಂತ್ರ ಅಭಿವ್ಯಕ್ತಿ, ಲಯದ ಹೊಸ ಪ್ರಯೋಗಗಳು ಕಂಡುಬರುತ್ತವೆ. ಆಧುನಿಕೋತ್ತರ ಸ್ತ್ರೀಪರ ಸಾಹಿತ್ಯದಲ್ಲಿ ಮಹಿಳೆಯರ ಅನುಭವಗಳ ಪ್ರತಿಬಿಂಬನೆ ಬಹು ಆಯಾಮಗಳಲ್ಲಿ ವ್ಯಕ್ತವಾಗಿದೆ. ಗೃಹ ಮತ್ತು ದಾಂಪತ್ಯದಲ್ಲಿ ಗೃಹಜೀವನ, ಪಿತೃಪ್ರಧಾನ ಕುಟುಂಬ ವ್ಯವಸ್ಥೆ, ದಾಂಪತ್ಯದ ಒಳಹೋರಾಟ, ಹೆಣ್ಣುಮಕ್ಕಳಿಗೆ ವಿಧಿಸಲಾಗುವ ನಿರೀಕ್ಷೆಗಳು, ತ್ಯಾಗ, ಸಹನೆ, ಪ್ರೀತಿಯ ಮಿತಿಗಳು ಮುಂತಾದವುಗಳ ವಿಶ್ಲೇಷಣೆ. ದೇಹ ಮತ್ತು ಲೈಂಗಿಕತೆಯಲ್ಲಿ ಮಹಿಳೆಯ ದೇಹದ ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯ, ಲೈಂಗಿಕತೆ, ದೈಹಿಕ ಅನುಭವ, ದೇಹದ ಮೇಲೆ ಸಮಾಜದ ನಿಯಂತ್ರಣ, ಲೈಂಗಿಕ ಶೋಷಣೆ, ದೇಹದ ರಾಜಕೀಯ, ದೈಹಿಕ ಸ್ವಾಯತ್ತತೆ ಮುಂತಾದವುಗಳ ಕುರಿತು ನೇರವಾದ ಅಭಿವ್ಯಕ್ತಿಗಳಿದ್ದು ಕೆಲಸ ಮತ್ತು ಆರ್ಥಿಕತೆಯಲ್ಲಿ ಮಹಿಳೆಯರ ಉದ್ಯೋಗ, ಆರ್ಥಿಕ ಸ್ವಾವಲಂಬನೆ, ಕೆಲಸದ ಸ್ಥಳದಲ್ಲಿ ಲಿಂಗ ತಾರತಮ್ಯ, ಗೃಹ ಮತ್ತು ಉದ್ಯೋಗದ ಮಧ್ಯೆ ಸಮತೋಲನ, ಮಹಿಳೆಯರ ಶ್ರಮದ ಮೌಲ್ಯೀಕರಣ ಮುಂತಾದ ವಿಷಯಗಳು ಪ್ರಮುಖವಾಗಿವೆ. ಇವುಗಳಲ್ಲದೆ ಧರ್ಮ, ಜಾತಿ, ಪೌರಾಣಿಕತೆ, ಮುಸ್ಲಿಂ, ದಲಿತ, ಆದಿವಾಸಿ ಮಹಿಳೆಯರ ಧ್ವನಿ, ಧರ್ಮ ಮತ್ತು ಜಾತಿಯ ಆಧಾರದ ಮೇಲೆ ಎದುರಿಸುವ ಶೋಷಣೆ, ಪೌರಾಣಿಕ ಪಾತ್ರಗಳ ಪುನರ್ ವ್ಯಾಖ್ಯಾನ, ಪುರಾಣದ ಮಹಿಳಾ ಪಾತ್ರಗಳ ಸಮಕಾಲೀನ ವಿಶ್ಲೇಷಣೆ ಮುಂತಾದವುಗಳು ಕಾಣಿಸಿವೆ.

ಆಧುನಿಕೋತ್ತರ ಸ್ತ್ರೀಪರ ಚಿಂತನೆಗಳಲ್ಲಿ ದಲಿತ, ಮುಸ್ಲಿಂ, ಆದಿವಾಸಿ ಮತ್ತು ಇತರ ಅಲ್ಪಸಂಖ್ಯಾತರ ಮಹಿಳೆಯರ ಧ್ವನಿ ವಿಶೇಷವಾಗಿ ಪ್ರಬಲವಾಗಿದೆ. ಗೀತಾ ನಾಗಭೂಷಣ, ಬಿ.ಟಿ. ಲಲಿತಾ ನಾಯಕ್, ಕೆ. ಷರೀಫಾ, ಸಾರಾ ಅಬೂಬಕರ್, ಬಾನು ಮುಷ್ತಾಕ್ ಮುಂತಾದವರು ತಮ್ಮ ಸಮುದಾಯದ ಮಹಿಳೆಯರ ಅನುಭವ, ಶೋಷಣೆ, ಪ್ರತಿರೋಧ, ಧರ್ಮ ಮತ್ತು ಜಾತಿಯ ಆಧಾರದ ಮೇಲೆ ಎದುರಿಸುವ ಸಮಸ್ಯೆಗಳನ್ನು ಸಾಹಿತ್ಯದಲ್ಲಿ ಅನಾವರಣಗೊಳಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಸಾರಾ ಅಬೂಬಕರ್ ಅವರ "ಚಂದ್ರಗಿರಿಯ ತೀರದಲ್ಲಿ", "ಸಹನಾ", "ಕದನ ವಿರಾಮ", "ವಜ್ರಗಳು", "ಪಂಜರ" ಮುಂತಾದ ಕೃತಿಗಳು ಮುಸ್ಲಿಂ ಮಹಿಳೆಯರ ಧ್ವನಿಗೆ ಪ್ರಬಲ ವೇದಿಕೆಯಾಗಿವೆ. ಬಾನು ಮುಷ್ತಾಕ್ ಅವರ "ಹಸೀನಾ ಮತ್ತು ಇತರ ಕಥೆಗಳು", "ಹಾರ್ಟ್ ಲ್ಯಾಂಪ್" ಮುಂತಾದ ಕಥಾ ಸಂಕಲನಗಳು ಮುಸ್ಲಿಂ ಮಹಿಳೆಯರ ಸಾಮಾಜಿಕ, ಧಾರ್ಮಿಕ, ಆರ್ಥಿಕ ಅನುಭವಗಳನ್ನು ಅನಾವರಣಗೊಳಿಸುತ್ತವೆ.

ಜನಪದ ಸಾಹಿತ್ಯ, ವಚನ ಸಾಹಿತ್ಯ, ಪೌರಾಣಿಕ ಕಥೆಗಳು, ಗ್ರಾಮೀಣ ಮಹಿಳೆಯರ ಅನುಭವಗಳು, ಸ್ಥಳೀಯ ಸಂಸ್ಕೃತಿಯ ವೈಶಿಷ್ಟ್ಯಗಳು ಈ ಸಂವೇದನೆಗೆ ಆಳವಾದ ನೆಲೆ ಒದಗಿಸುತ್ತವೆ. ಪಾಶ್ಚಾತ್ಯ ಸ್ತ್ರೀವಾದದ "ಎಕ್ರಿತ್ಯೂರ್ ಫೆಮಿನಿನ್" (ಸ್ತ್ರೀವಾದಿ ಬರಹ), "ಪರ್ಫಾರ್ಮಟಿವಿಟಿ" (ಕ್ರಿಯಾತ್ಮಕತೆ), "ಡಿಕನ್ಸ್ಟ್ರಕ್ಷನ್" (ವಿಘಟನಾವಾದ/ಖಂಡನಾವಾದ) ಮುಂತಾದ ತತ್ವಗಳು ಕನ್ನಡದ ಲೇಖಕಿಯರ ಆತ್ಮಕಥನ, ಕಥನ ತಂತ್ರ, ಭಾಷಾ ಪ್ರಯೋಗಗಳಲ್ಲಿ ಸ್ಪಷ್ಟವಾಗಿ ಕಾಣಿಸುತ್ತವೆ.

ಆಧುನಿಕೋತ್ತರ ಸ್ತ್ರೀಪರ ಚಿಂತನೆಗಳು ಕನ್ನಡದ ಶಿಕ್ಷಣ, ರಾಜಕೀಯ, ಚಲನಚಿತ್ರ, ಮಾಧ್ಯಮ ಕ್ಷೇತ್ರಗಳಲ್ಲಿ ಮಹತ್ವದ ಪರಿಣಾಮಗಳನ್ನು ಉಂಟುಮಾಡಿವೆ.

ಶಿಕ್ಷಣ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯಲ್ಲಿ ಮಹಿಳಾ ಅಧ್ಯಯನ, ಲಿಂಗ ಅಧ್ಯಯನ, ಸ್ತ್ರೀಪರ ಸಾಹಿತ್ಯ ಅಧ್ಯಯನವು ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾಲಯಗಳಲ್ಲಿ ಪ್ರತ್ಯೇಕ ವಿಷಯಗಳಾಗಿ ರೂಪುಗೊಂಡಿವೆ. ಮಹಿಳೆಯರಿಗಾಗಿ ವಿಶೇಷ ಅಧ್ಯಯನ ಕೇಂದ್ರಗಳು, ಸಂಶೋಧನಾ ವೇದಿಕೆಗಳು

ಸ್ಥಾಪಿತವಾಗಿವೆ.

ರಾಜಕೀಯ: ಮಹಿಳೆಯರ ಹಕ್ಕು, ಸಮಾನತೆ, ಶೋಷಣೆಯ ವಿರುದ್ಧ ಹೋರಾಟ, ಮಹಿಳಾ ಸಂಘಟನೆಗಳು, ಚಳವಳಿಗಳು ಹೆಚ್ಚಾಗಿವೆ. ಮಹಿಳೆಯರು ರಾಜಕೀಯ, ಕಾನೂನು, ವೈದ್ಯಕೀಯ, ವಿಜ್ಞಾನ, ಮಾಧ್ಯಮ ಮುಂತಾದ ಕ್ಷೇತ್ರಗಳಲ್ಲಿ ತಮ್ಮ ಸ್ಥಾನವನ್ನು ಬಲಪಡಿಸಿದ್ದಾರೆ.

ಚಲನಚಿತ್ರ ಮತ್ತು ಮಾಧ್ಯಮ: ಮಹಿಳಾ ಕಥಾನಾಯಿಕೆಗಳ ಪಾತ್ರ, ಮಹಿಳಾ ನಿರ್ದೇಶಕರು, ಮಹಿಳಾ ಕಥಾ ವಸ್ತುಗಳ ಚಿತ್ರಣ, ಮಹಿಳಾ ಧ್ವನಿಗೆ ಪ್ರಾಮುಖ್ಯತೆ ನೀಡುವ ಚಲನಚಿತ್ರಗಳು, ಮಾಧ್ಯಮಗಳಲ್ಲಿ ಮಹಿಳಾ ಧ್ವನಿಗೆ ವೇದಿಕೆ ಹೆಚ್ಚಾಗಿದೆ. ಸಾರಾ ಅಬೂಬಕರ್ ಅವರ "ಚಂದ್ರಗಿರಿಯ ತೀರದಲ್ಲಿ" ಆಧಾರಿತ ಚಿತ್ರಗಳು, ಬಾನು ಮುಷ್ತಾಕ್ ಅವರ "ಹಸೀನಾ" ಕಥೆಯ ಆಧಾರಿತ ಚಿತ್ರಗಳು ಉದಾಹರಣೆಯಾಗಿದೆ.

ಸಾಮಾಜಿಕ ಜಾಗೃತಿ: ಮಹಿಳಾ ಹಕ್ಕು, ಲಿಂಗ ಸಮಾನತೆ, ದಲಿತ ಮತ್ತು ಮೈನಾರಿಟಿ ಮಹಿಳೆಯರ ಧ್ವನಿ, ಪಿತೃಪ್ರಧಾನ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯ ವಿರುದ್ಧ ಜಾಗೃತಿ, ಸಾಮಾಜಿಕ ಮಾಧ್ಯಮಗಳಲ್ಲಿ ಮಹಿಳಾ ಚಳವಳಿಗಳು ಹೆಚ್ಚಾಗಿವೆ.

ಆಧುನಿಕೋತ್ತರ ಸ್ತ್ರೀವಾದದ ಪ್ರಸ್ತುತ ಪ್ರವೃತ್ತಿಗಳು: 2020–2026ರ ಅವಧಿಯಲ್ಲಿ ಕನ್ನಡದಲ್ಲಿ ಹೊಸ ತಲೆಮಾರಿನ ಮಹಿಳಾ ಲೇಖಕಿಯರು, ದಲಿತ, ಮುಸ್ಲಿಂ, ಅಲ್ಪಸಂಖ್ಯಾತ ಮಹಿಳಾ ಧ್ವನಿಗಳು, ಯುವ ಲೇಖಕಿಯರು ತಮ್ಮ ಅನುಭವ, ಚಿಂತನೆ, ಶೈಲಿಯ ಮೂಲಕ ಆಧುನಿಕೋತ್ತರ ಸ್ತ್ರೀಪರ ಚಿಂತನೆಗೆ ಹೊಸ ಆಯಾಮಗಳನ್ನು ತಂದಿದ್ದಾರೆ. ಬಾನು ಮುಷ್ತಾಕ್ ಅವರ "ಹಾರ್ಟ್ ಲ್ಯಾಂಪ್" (2025), "ಹಸೀನಾ ಮತ್ತು ಇತರ ಕಥೆಗಳು" (2024), ಹೇಮಾ ಪಟ್ಟಣಶೆಟ್ಟಿ, ಮಾಲತಿ, ಮಮತಾ ಜಿ. ಸಾಗರ, ಸವಿತಾ ನಾಗಭೂಷಣ, ಎಚ್.ಎಸ್. ಮುಕ್ತಾಯಕ್ಕ, ಆರ್. ಸುನಂದಮ್ಮ ಮುಂತಾದವರು ತಮ್ಮ ಕೃತಿಗಳ ಮೂಲಕ ಸ್ತ್ರೀಪರ ಚಿಂತನೆಗೆ ಹೊಸ ದಿಕ್ಕು ನೀಡುತ್ತಿದ್ದಾರೆ.

ಅಂತರರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಸಿದ್ಧಾಂತಗಳೊಂದಿಗೆ ಹೋಲಿಕೆ — ಇಂಗ್ಲಿಷ್/ಹಿಂದಿ/ತಮಿಳು ಸ್ತ್ರೀವಾದಿ ಸಾಹಿತ್ಯದ ತಾಳಮೇಳ: ಕನ್ನಡದ ಆಧುನಿಕೋತ್ತರ ಸ್ತ್ರೀಪರ ಚಿಂತನೆಗಳು ಇಂಗ್ಲಿಷ್, ಹಿಂದಿ, ತಮಿಳು ಮುಂತಾದ ಭಾಷೆಗಳ ಸ್ತ್ರೀಪರ ಸಾಹಿತ್ಯದೊಂದಿಗೆ ಹೋಲಿಕೆ ಮಾಡಬಹುದು. ಇಂಗ್ಲಿಷ್‌ನಲ್ಲಿ ಜುಡಿತ್ ಬಟ್ಲರ್, ಫ್ರೆಂಚ್‌ನಲ್ಲಿ ಲೂಸ್ ಇರಿಗರೇ, ಜೂಲಿಯಾ ಕ್ರಿಸ್ಟೇವಾ, ಹಿಂದಿಯಲ್ಲಿ ಮಹಾದೇವಿ ವರ್ಮಾ, ತಮಿಳಿನಲ್ಲಿ ಬಾಮಾ ಮುಂತಾದವರು ತಮ್ಮ ಭಾಷೆಯಲ್ಲಿ ಸ್ತ್ರೀಪರ ಚಿಂತನೆಗೆ ಹೊಸ ಆಯಾಮಗಳನ್ನು ತಂದಿದ್ದಾರೆ. ಕನ್ನಡದ ಲೇಖಕಿಯರು ಈ ಸಿದ್ಧಾಂತಗಳನ್ನು ಸ್ಥಳೀಯ ಪರಂಪರೆಗಳೊಂದಿಗೆ ಸಂಯೋಜಿಸಿ, ವಿಶಿಷ್ಟವಾದ ಧ್ವನಿಯನ್ನು ರೂಪಿಸಿದ್ದಾರೆ.

- ಪಠ್ಯವಿಮರ್ಶೆ: ಸಾಹಿತ್ಯ ಕೃತಿಗಳ ಆಳವಾದ ಪಠ್ಯ ವಿಶ್ಲೇಷಣೆ, ಭಾಷಾ ಶೈಲಿ, ಕಥನ ತಂತ್ರ, ಸ್ವರ, ವಾಚಕತೆ ಮುಂತಾದ ಅಂಶಗಳ ವಿಶ್ಲೇಷಣೆ.
- ಇತಿಹಾಸಾತ್ಮಕ ವಿಧಾನ: ಸಾಹಿತ್ಯದ ಇತಿಹಾಸ, ಸಾಮಾಜಿಕ, ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ಹಿನ್ನೆಲೆ, ಚಳವಳಿಗಳ ಪ್ರಭಾವ, ಕಾಲಘಟ್ಟದ ಬದಲಾವಣೆಗಳ ವಿಶ್ಲೇಷಣೆ.
- ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ಅಧ್ಯಯನ: ಜನಪದ ಸಾಹಿತ್ಯ, ಪೌರಾಣಿಕತೆ, ಸ್ಥಳೀಯ ಸಂಸ್ಕೃತಿ, ಧರ್ಮ, ಜಾತಿ ಮುಂತಾದ ಅಂಶಗಳ ಅಧ್ಯಯನ.

ಉಪಸಂಹಾರ:

ಕನ್ನಡ ಸಾಹಿತ್ಯದಲ್ಲಿ ಆಧುನಿಕೋತ್ತರ ಕಾಲದ ಸ್ತ್ರೀವಾದಿ ಸಂವೇದನೆ ಬಹು ಆಯಾಮಗಳಲ್ಲಿ ಅಭಿವ್ಯಕ್ತವಾಗಿದೆ. ಮಹಿಳೆಯರ ವೈಯಕ್ತಿಕ, ಸಾಮಾಜಿಕ, ದೈಹಿಕ, ಲೈಂಗಿಕ, ಆರ್ಥಿಕ ಅನುಭವಗಳ ಸೂಕ್ಷ್ಮ ಚಿತ್ರಣ, ದಲಿತ, ಮುಸ್ಲಿಂ, ಮೈನಾರಿಟಿ ಮಹಿಳಾ ಧ್ವನಿಗಳ ಪ್ರತಿನಿಧಿತ್ವ, ಶೈಲಿಯ ಪ್ರಯೋಗಾತ್ಮಕತೆ, ಪಾಶ್ಚಾತ್ಯ ಸಿದ್ಧಾಂತಗಳ ಸಂಯೋಜನೆ, ಸ್ಥಳೀಯ ಪರಂಪರೆಗಳ ಅನ್ವಯ, ಸಾಮಾಜಿಕ ಮತ್ತು ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ಪರಿಣಾಮಗಳು ಈ ಸಂಶೋಧನೆಗೆ ಆಳವಾದ ಆಧಾರ ಒದಗಿಸುತ್ತವೆ.

ಪರಾಮರ್ಶನ ಗ್ರಂಥಗಳು:

1. ತೇಜಸ್ವಿನಿ ನಿರಂಜನ ಮತ್ತು ಸೀಮಂತಿನಿ ನಿರಂಜನ (ಸಂ), (1994), ಸ್ತ್ರೀವಾದ (ಸ್ತ್ರೀಪರ ಚಿಂತನೆಗಳು), ಬೆಂಗಳೂರು: ಕನ್ನಡ ಸಂಘ, ಕ್ರೈಸ್ಟ್ ಕಾಲೇಜ್.
2. ವಿಜಯಾ ದಬ್ಬೆ, (1989), ಮಹಿಳೆ ಸಾಹಿತ್ಯ ಸಮಾಜ, ಮೈಸೂರು: ಸಂವಹನ ಪ್ರಕಾಶನ.
3. ಗಾಯತ್ರಿ ನಾವಡ, (1999), ಕರಾವಳಿ ಜನಪದ ಸಾಹಿತ್ಯದಲ್ಲಿ ಸ್ತ್ರೀವಾದಿ ನೆಲೆಗಳು, ಹಂಪಿ: ಪ್ರಸಾರಾಂಗ, ಕನ್ನಡ ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾಲಯ.
4. ಧರಣೀದೇವಿ ಮಾಲಗತ್ತಿ, (2004), ಸ್ತ್ರೀವಾದ ಮತ್ತು ಭಾರತೀಯತೆ, ಬೆಂಗಳೂರು: ಕನ್ನಡ ಪುಸ್ತಕ ಪ್ರಾಧಿಕಾರ.

Funding:

This study was not funded by any grant.

Conflict of interest:

The Authors have no conflict of interest to declare that they are relevant to the content of this article.

About the License:

© The Authors 2024. The text of this article is open access and licensed under a Creative Commons Attribution 4.0 International License.